



Zbierka súdnych rozhodnutí

ROZSUDOK SÚDNEHO DVORA (druhá komora)

z 1. marca 2018*

„Návrh na začatie prejudiciálneho konania – Priestor slobody, bezpečnosti a spravodlivosti –
Nariadenie (EÚ) č. 650/2012 – Dedenie a európske osvedčenie o dedičstve – Pôsobnosť –
Možnosť uviesť podiel pozostalého manžela v európskom osvedčení o dedičstve“

Vo veci C-558/16,

ktorej predmetom je návrh na začatie prejudiciálneho konania podľa článku 267 ZFEÚ, podaný rozhodnutím Kammergericht Berlín (Vyšší krajský súd Berlín, Nemecko) z 25. októbra 2016 a doručený Súdnemu dvoru 3. novembra 2016, ktorý súvisí s konaním začatým na návrh:

Doris Margret Lisette Mahnkopf,

za účasti:

Sven Mahnkopf,

SÚDNY DVOR (druhá komora),

v zložení: predseda druhej komory M. Ilešič, sudcovia A. Rosas, C. Toader (spravodajkyňa), A. Prechal a E. Jarašiūnas,

generálny advokát: M. Szpunar,

tajomník: K. Malacek, referent,

so zreteľom na písomnú časť konania a po pojednávaní zo 4. októbra 2017,

so zreteľom na pripomienky, ktoré predložili:

- nemecká vláda, v zastúpení: T. Henze a M. Hellmann, splnomocnení zástupcovia,
- belgická vláda, v zastúpení: L. Van den Broeck, J. Van Holm a C. Pochet, splnomocnené zástupkyne,
- grécka vláda, v zastúpení: G. Papadaki a K. Karavasili, splnomocnené zástupkyne,
- španielska vláda, v zastúpení: V. Ester Casas, splnomocnená zástupkyňa,
- talianska vláda, v zastúpení: G. Palmieri, splnomocnená zástupkyňa, za právnej pomoci F. Di Matteo, avvocato dello Stato,

* Jazyk konania: nemčina.

- poľská vláda, v zastúpení: B. Majczyna, splnomocnený zástupca,
- Európska komisia, v zastúpení: M. Wilderspin a M. Heller, splnomocnení zástupcovia,

po vypočutí návrhov generálneho advokáta na pojednávaní 13. decembra 2017,

vyhlásil tento

Rozsudok

- 1 Návrh na začatie prejudiciálneho konania sa týka výkladu článku 1 ods. 1, článku 67 ods. 1 a článku 68 písm. l) nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve (Ú. v. EÚ L 201, 2012, s. 107).
- 2 Tento návrh bol podaný v rámci konania o žiadosti o vydanie európskeho osvedčenia o dedičstve začatého paňou Doris Margret Lisette Mahnkopfovou po úmrtí jej manžela a týkajúceho sa dedičstva po ňom.

Právny rámec

Právo Únie

Nariadenie č. 650/2012

- 3 Odôvodnenia 7, 9, 11, 12 a 71 nariadenia č. 650/2012 znejú:

„(7) Je potrebné uľahčiť riadne fungovanie vnútorného trhu odstránením prekážok voľného pohybu osôb, ktoré v súčasnosti narážajú na problémy pri uplatňovaní svojich práv v kontexte dedenia, ktoré má cezhraničné dôsledky. V európskom priestore spravodlivosti musia mať občania možnosť usporiadať svoje dedičstvo vopred. Musia byť efektívne zaručené práva dedičov a odkazovníkov, ďalších osôb s blízkym vzťahom k zosnulému, ako aj veriteľov poručiteľa.

...

(9) Do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia by mali patriť všetky občianskoprávne aspekty dedenia, najmä všetky formy prechodu majetku, práv a povinností z dôvodu smrti, nezávisle od toho, či ide o prechod na základe právneho úkonu nakladania s majetkom v prípade úmrtia, alebo o prechod majetku zo zákona.

...

(11) Toto nariadenie by sa nemalo uplatňovať na iné oblasti občianskeho práva ako dedičstvo. Viacero otázok, ktoré možno považovať za otázky týkajúce sa dedičských vecí, by sa malo z dôvodov jednoznačnosti výslovne vylúčiť z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia.

(12) Toto nariadenie by sa preto nemalo vzťahovať na otázky týkajúce sa majetkových režimov manželov vrátane individuálne dohodnutých majetkových režimov manželov, ako ich poznajú niektoré právne systémy, a to v rozsahu, v akom sa tieto režimy nezaoberajú dedičskými vecami, ako aj na otázky týkajúce sa majetkových režimov zväzkov, ktoré sa považujú za zväzky s porovnateľnými účinkami, aké má manželstvo. Orgány, ktoré konajú v danej dedičskej veci

podľa tohto nariadenia, by pri určovaní dedičstva a príslušných podielov oprávnených osôb mali napriek tomu v závislosti od situácie zohľadniť vyporiadanie majetkového režimu manželov alebo podobného majetkového režimu zosnulého.

...

(71) Osvedčenie by malo mať rovnaké účinky vo všetkých členských štátoch. Nemalo by byť samostatným exekučným titulom, ale malo by mať dôkazný účinok a mala by platiť domnienka, že je dokladom o skutočnostiach, ktoré boli preukázané podľa rozhodného práva pre dedenie alebo podľa iného rozhodného práva pre konkrétne skutočnosti, ako je napríklad hmotnoprávna platnosť právnych úkonov nakladania s majetkom pre prípad smrti. ...“

4 Podľa článku 1 tohto nariadenia s názvom „Rozsah pôsobnosti“:

„1. Toto nariadenie sa vzťahuje na dedenie majetku zosnulých osôb. Nevzťahuje sa najmä na daňové, colné a správne veci.

2. Z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia sú vylúčené:

...

d) otázky týkajúce sa majetkových práv vyplývajúcich z manželského zväzku a majetkových práv vyplývajúcich zo vzťahov, ktoré majú podľa rozhodného práva porovnateľné účinky ako manželstvo;

...“

5 Článok 3 ods. 1 písm. a) uvedeného nariadenia definuje pojem „dedenie“ tak, že zahŕňa „všetky dôvody prechodu majetku, práv a povinností z dôvodu smrti nezávisle od toho, či ide o prechod na základe právneho úkonu nakladania s majetkom pre prípad smrti, alebo zo zákona“.

6 Článok 21 tohto nariadenia, ktorý stanovuje všeobecné pravidlo týkajúce sa rozhodného práva vo veci dedičstva, vo svojom odseku 1 uvádza:

„Ak nie je v tomto nariadení ustanovené inak, rozhodným právom vo veci celého dedičstva je právny poriadok štátu, v ktorom mal zosnulý obvyklý pobyt v čase smrti.“

7 Článok 22 nariadenia č. 650/2012 s názvom „Voľba práva“ vo svojom odseku 1 prvom pododseku stanovuje:

„Osoba si môže za rozhodné právo, ktorým sa bude spravovať dedenie jej celého dedičstva, zvoliť právny poriadok štátu, ktorého je v čase voľby alebo úmrtia štátnym príslušníkom.“

8 Článok 23 tohto nariadenia s názvom „Rozsah pôsobnosti rozhodného práva“ uvádza:

„1. Právnym poriadkom určeným podľa článku 21 alebo článku 22 sa spravuje celé dedičstvo.

2. Uvedené právo upravuje najmä:

...

b) určenie oprávnených osôb, určenie ich príslušných dedičských podielov a povinností, ktoré im môže uložiť zosnulý, ako aj určenie iných dedičských práv vrátane dedičských práv pozostalého manžela (manželky) alebo partnera (partnerky);

...“

- 9 Kapitola VI uvedeného nariadenia s názvom „Európske osvedčenie o dedičstve“ obsahuje články 62 až 73. článok 62 nariadenia č. 650/2012 uvádza:

„1. Týmto nariadením sa zavádza európske osvedčenie o dedičstve (ďalej len ‚osvedčenie‘), ktoré sa vydá na účely použitia v inom členskom štáte a má účinky uvedené v článku 69.

2. Použitie osvedčenia nie je povinné.

3. Osvedčenie nenahrádza vnútroštátne doklady používané na podobné účely v členských štátoch. Osvedčenie, ktoré sa raz vydá na použitie v inom členskom štáte, má však účinky uvedené v článku 69 aj v členskom štáte, ktorého orgány ho vystavili v súlade s touto kapitolou.“

- 10 Článok 63 tohto nariadenia s názvom „Účel osvedčenia“ vo svojich odsekoch 1 a 2 stanovuje:

„1. Osvedčenie je určené na to, aby ho využívali dedičia, odkazovníci s priamymi právami k dedičstvu..., ktorí sa potrebujú v inom členskom štáte dovoliť svojho postavenia alebo uplatniť svoje práva ako dedičia alebo odkazovníci...

2. Osvedčenie možno využívať najmä na preukázanie jednej alebo viacerých z týchto skutočností:

- a) postavenie a/alebo práva každého dediča, prípadne odkazovníka uvedeného v osvedčení a ich príslušné dedičské podiely;
- b) pridelenie konkrétneho majetku, ktorý je súčasťou dedičstva, dedičom, prípadne odkazovníkom uvedeným v osvedčení;

...“

- 11 Podľa článku 65 ods. 3 písm. d) uvedeného nariadenia:

„Ak žiadateľ pozná nasledujúce informácie a ak sú potrebné na to, aby orgán štátu pôvodu mohol osvedčiť skutočnosti, o ktorých osvedčenie žiada, tieto informácie sa uvedú v žiadosti [o osvedčenie] a bez toho, aby bol dotknutý článok 66 ods. 2 sa k nej pripoja všetky relevantné pôvodné vyhotovenia alebo overené kópie, ktoré spĺňajú podmienky potrebné na preukázanie ich pravosti. Ide o:

...

- d) údaje o manželovi (manželke) alebo partnerovi (partnerke) zosnulého, prípadne bývalom manželovi (manželke) alebo bývalom partnerovi (partnerke): priezvisko (prípadne rodné priezvisko), meno(-á), pohlavie, dátum a miesto narodenia, rodinný stav, štátna príslušnosť, (prípadne) identifikačné číslo a adresa;

...“

- 12 Článok 67 ods. 1 tohto nariadenia stanovuje:

„Orgán štátu pôvodu vydá osvedčenie bezodkladne v súlade s postupom ustanoveným v tejto kapitole po tom, ako boli skutočnosti, ktoré sa majú osvedčiť, preukázané podľa rozhodného práva pre dedenie alebo iného práva rozhodného pre dané skutočnosti. Na tento účel použije tlačivo stanovené v súlade s konzultačným postupom uvedeným v článku 81 ods. 2 ...“

13 Článok 68 nariadenia č. 650/2012, ktorý upravuje obsah osvedčenia, stanovuje:

„Ak sa to požaduje na účely, na ktoré sa osvedčenie vydáva, uvedú sa v ňom tieto informácie:

...

f) údaje o zosnulom: priezvisko (prípadne rodné priezvisko), meno(-á), pohlavie, dátum a miesto narodenia, rodinný stav, štátna príslušnosť, (prípadne) identifikačné číslo, adresa v čase úmrtia a dátum a miesto úmrtia;

...

h) informácie o dohode manželov, ktorú zosnulý uzavrel, prípadne o inej zmluve týkajúcej sa vzťahu, ktorý má podľa právneho poriadku, ktorým sa takýto vzťah spravuje, porovnateľné účinky ako manželstvo, a informácie o majetkových právach vyplývajúcich z manželského zväzku alebo rovnocenných majetkových právach;

...

l) dedičský podiel, ktorý pripadá na každého z dedičov, a prípadne zoznam práv a/alebo majetku pre každého dediča;

...“

14 Článok 69 tohto nariadenia s názvom „Účinky osvedčenia“ stanovuje:

„1. Osvedčenie má účinky vo všetkých členských štátoch bez potreby osobitného konania.

2. Platí domnienka, že osvedčenie je dokladom o skutočnostiach, ktoré boli preukázané podľa rozhodného práva pre dedenie alebo podľa iného rozhodného práva pre konkrétne skutočnosti. O osobe, ktorá je v osvedčení uvedená ako dedič, odkazovník,... platí domnienka, že má postavenie uvedené v osvedčení a/alebo práva alebo právomoci uvedené v osvedčení, pričom tieto práva alebo právomoci podliehajú výlučne podmienkam a/alebo obmedzeniam uvedeným v osvedčení.

...“

Nariadenie (EÚ) 2016/1103

15 Odôvodnenia 18 a 22 nariadenia Rady (EÚ) 2016/1103 z 24. júna 2016, ktorým sa vykonáva posilnená spolupráca v oblasti právomoci, rozhodného práva a uznávania a výkonu rozhodnutí vo veciach majetkových režimov manželov (Ú. v. EÚ L 183, 2016, s. 1), znejú takto:

„(18) Do pôsobnosti tohto nariadenia by sa mali zahrnúť všetky občianskoprávne aspekty súvisiace s majetkovými režimami manželov, týkajúce sa tak každodennej správy majetku manželov, ako aj vyporiadania režimu, a to najmä v dôsledku rozchodu manželov alebo smrti jedného z nich. ...

...

(22) Keďže vyživovacia povinnosť medzi manželmi je upravená nariadením Rady (ES) č. 4/2009 [z 18. decembra 2008 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a o spolupráci vo veciach vyživovacej povinnosti (Ú. v. EÚ L 7, 2009, s. 1)], mala by sa z pôsobnosti tohto nariadenia vylúčiť, rovnako ako otázky týkajúce sa dedenia po zosnulom manželovi, pretože tieto sú upravené v nariadení [č. 650/2012].“

16 Článok 1 tohto nariadenia s názvom „Rozsah pôsobnosti“ vo svojom odseku 2 písm. d) stanovuje:

„Z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia sú vylúčené:

...

d) dedenie po zosnulom manželovi.“

17 Článok 70 uvedeného nariadenia s názvom „Nadobudnutie účinnosti“ vo svojom odseku 2 druhom pododseku stanovuje, že toto nariadenie sa uplatňuje od 29. januára 2019 s výnimkou niektorých všeobecných a záverečných ustanovení.

Nemecké právo

18 Podľa § 1371 ods. 1 Bürgerliches Gesetzbuch (občiansky zákonník, ďalej len „BGB“):

„V prípade zániku manželského majetkového režimu z dôvodu smrti manžela, vyrovnanie majetkového prírastku nadobudnutého počas manželstva sa uskutoční tak, že zákonný dedičský podiel pozostalého manžela sa zvýši o štvrtinu pozostalosti; pritom nie je relevantné, či manželia v konkrétnom prípade dosiahli majetkový prírastok.“

19 § 1931 BGB stanovuje:

„(1) Pozostalý manžel poručiteľa dedí spolu s príbuznými v prvej skupine ako zákonný dedič jednu štvrtinu, spolu s príbuznými v druhej skupine alebo starými rodičmi polovicu pozostalosti. Ak sa so starými rodičmi stretnú ich potomkovia, potom pozostalý manžel dostane aj z druhej polovice dedičstva taký podiel, ktorý by podľa § 1926 pripadol potomkom.“

...

(3) ...Ustanovenie § 1371 BGB tým nie je dotknuté.

...“

Spor vo veci samej a prejudiciálne otázky

20 Pán Mahnkopf zomrel 29. augusta 2015. V čase smrti bol ženatý s pani Mahnkopfovou. Obaja manželia, nemeckí štátni príslušníci, mali obvyklý pobyt v Berlíne (Nemecko). Jedinými dedičmi poručiteľa, ktorý nezanechal závet pre prípad smrti, sú jeho manželka a jediný syn tohto manželského páru.

21 Manželia podliehali zákonnému majetkovému režimu oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov a neuzatvorili manželskú zmluvu. Okrem aktív, ktoré poručiteľ vlastnil v Nemecku, patrí do dedičstva aj polovičný spoluvlastnícky podiel k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa vo Švédsku.

22 Na žiadosť pani Mahnkopfovej Amtsgericht Schöneberg (Okresný súd Schöneberg, Nemecko) ako súd príslušný na prejednanie dedičstva po pánovi Mahnkopfovi 30. mája 2016 vydal vnútroštátne osvedčenie o dedičstve, podľa ktorého pozostalá manželka a potomok dedia každý polovicu majetku poručiteľa podľa zásad o zákonnej dedičskej postupnosti zakotvených v nemeckom práve. Vnútroštátny súd uvádza, že dedičský podiel prináležiaci manželke vyplýva z uplatnenia § 1931 ods. 1

BGB, podľa ktorého sa zákonný podiel pozostalého manžela vo výške jednej štvrtiny zvýši o ďalšiu jednu štvrtinu, pokiaľ manželia podliehali zákonnému majetkovému režimu oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov, ako to vyplýva z § 1371 ods. 1 BGB.

- 23 Dňa 16. júna 2016 pani Mahnkopfová zároveň požiadala notára, aby jej podľa nariadenia č. 650/2012 vydal európske osvedčenie o dedičstve, v ktorom budú ona a jej syn označení za spoludedičov, každý v jednej polovici dedičstva v zmysle vnútroštátneho pravidla o dedičskej postupnosti pri dedení zo zákona. Chcela toto osvedčenie použiť k zápisu ich vlastníckych práv k nehnuteľnosti nachádzajúcej sa vo Švédsku. Tento notár postúpil žiadosť pani Mahnkopfovej na Amtsgericht Schöneberg (Okresný súd Schöneberg).
- 24 Tento súd zamietol žiadosť o vydanie európskeho osvedčenia o dedičstve z dôvodu, že podiel pripadajúci manželke poručiteľa týkajúci sa jednej štvrtiny dedičstva po poručiteľovi vyplýval z dedičského režimu a podiel týkajúci sa ďalšej štvrtiny dedičstva po poručiteľovi vyplýval z manželského majetkového režimu upraveného v § 1371 ods. 1 BGB. Pravidlo, podľa ktorého bola priznaná táto posledná uvedená štvrtina, však patrí do manželského majetkového režimu a nie do dedičského režimu, a teda nespadá do pôsobnosti nariadenia č. 650/2012.
- 25 Pani Mahnkopfová podala proti tomuto rozhodnutiu odvolanie na Kammergericht Berlin (Vyšší krajský súd Berlín, Nemecko). Týmto odvolaním doplnila zároveň svoju pôvodnú žiadosť tým spôsobom, že subsidiárne žiadala, aby sa európske osvedčenie o dedičstve vydalo s poznámkou slúžiacou na informačné účely, že štvrtina dedičstva po poručiteľovi, ktorá jej prináleží, vyplýva z režimu oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov.
- 26 Vnútroštátny súd uvádza, že doktrína rozdielne rieši otázku, či pravidlo uvedené v § 1371 ods. 1 BGB je pravidlom dedičského práva alebo pravidlom majetkového režimu manželov. Domnieva sa, že vzhľadom na jeho účel, a to vyrovnanie prírastkov v prípade zániku majetkového spoločenstva z dôvodu smrti jedného z manželov, nie je § 1371 ods. 1 BGB pravidlom týkajúcim sa dedenia „majetku zosnulých osôb“ v zmysle článku 1 ods. 1 nariadenia č. 650/2012. Podľa neho sa pravidlo uvedené v tomto ustanovení má uplatniť zakaždým v prípade, keď sa účinky manželstva, vrátane majetkového režimu manželov, riadia nemeckým právom. Takéto uplatňovanie by nebolo zaručené, ak by sa toto pravidlo považovalo za pravidlo dedičského práva, pretože v takom prípade by sa pôsobnosť obmedzila na situácie, v ktorých sa dedenie podľa článkov 21 a 22 nariadenia č. 650/2012 riadi nemeckým právom.
- 27 Vnútroštátny súd sa zároveň domnieva, že z dôvodu chýbajúcej harmonizácie ustanovení týkajúcich sa majetkových režimov manželov v Únii zvýšenie zákonného dedičského podielu pozostalého manžela, v dôsledku uplatnenia pravidla z oblasti úpravy majetkových režimov manželov, vo veci samej § 1371 ods. 1 BGB, sa vo všeobecnosti nemôže zapísať do európskeho osvedčenia o dedičstve ani na čisto informačné účely.
- 28 Vnútroštátny súd sa však domnieva, že toto zvýšenie by mohlo byť uvedené v európskom osvedčení o dedičstve, pokiaľ sa rozhodné právo pre dedenie v súlade s článkom 21 alebo článkom 22 nariadenia č. 650/2012, ako aj právo upravujúce majetkový režim manželov určí podľa práva jedného a toho istého členského štátu bez ohľadu na kolíziu normu, ktorá sa má uplatniť. Vo veci samej sa rozhodné právo pre dedenie a rozhodné právo pre majetkový režim manželov určí výlučne podľa nemeckého práva.
- 29 V tejto súvislosti tento súd uvádza, že v prospech tohto výkladu môžu svedčiť formulácie použité v článku 67 ods. 1 a v článku 69 ods. 2 nariadenia č. 650/2012, podľa ktorých skutočnosti, ktoré sa majú osvedčiť, boli preukázané podľa rozhodného práva pre dedenie „alebo iného práva rozhodného pre dané skutočnosti“. Uvedený výklad by bol odôvodnený aj z hľadiska druhej vety odôvodnenia 12 nariadenia č. 650/2012 a účelu európskeho osvedčenia o dedičstve spočívajúceho v zjednodušení a zrýchlení cezhraničného uplatňovania dedičských práv.

30 Za týchto podmienok Kammergericht Berlin (Vyšší krajský súd Berlín) rozhodol prerušiť konanie a položiť Súdnemu dvoru tieto prejudiciálne otázky:

- „1. Má sa článok 1 ods. 1 nariadenia [č. 650/2012] vykladať v tom zmysle, že rozsah pôsobnosti nariadenia („dedenie majetku zosnulých osôb“) sa vzťahuje aj na ustanovenia vnútroštátneho práva, ktoré rovnako ako § 1371 ods. 1 BGB upravujú majetkovoprávne otázky po smrti jedného z manželov zvýšením zákonného dedičského podielu druhého manžela?
2. V prípade, že na prvú prejudiciálnu otázku treba odpovedať záporne, majú sa článok 68 písm. l) a článok 67 ods. 1 nariadenia [č. 650/2012] vykladať v tom zmysle, že dedičský podiel pozostaleho manžela, aj keď tento podiel sčasti vyplýva zo zvýšenia na základe majetkovoprávnej úpravy, akou je § 1371 ods. 1 BGB, smie byť ako celok zaradený do európskeho osvedčenia o dedičstve?

Ak v zásade bude odpoveď na túto otázku záporná, je napriek tomu možné vo výnimočných prípadoch odpovedať kladne v prípadoch, keď[:]

- a) je osvedčenie o dedičstve obmedzené len na ten účel, aby sa práva dedičov uplatnili v určitom inom členskom štáte vo vzťahu k majetku poručiteľa, ktorý sa tam nachádza, a
 - b) rozhodnutie v dedičských veciach (články 4 a 21 nariadenia [č. 650/2012]) a – bez ohľadu na to, ktoré kolízne právo sa použije – otázky majetkových práv vyplývajúcich z manželského zväzku treba posudzovať podľa rovnakého vnútroštátneho právneho poriadku?
3. Pokiaľ na prvú a druhú prejudiciálnu otázku ako celok treba odpovedať záporne, má sa článok 68 písm. l) nariadenia [č. 650/2012] vykladať v tom zmysle, že dedičský podiel pozostaleho manžela, ktorý bol zvýšený na základe majetkového režimu, môže byť ako celok – z dôvodu zvýšenia, ale vtedy len pre informáciu – zahrnutý do európskeho osvedčenia o dedičstve?“

O prejudiciálnych otázkach

O prvej otázke

- 31 Prvou otázkou sa vnútroštátny súd v podstate pýta, či sa má článok 1 ods. 1 nariadenia č. 650/2012 vykladať v tom zmysle, že do pôsobnosti uvedeného nariadenia spadajú také vnútroštátne ustanovenie, o aké ide vo veci samej, ktoré v prípade smrti jedného z manželov stanovuje paušálne vyrovnanie prírastkov formou zvýšenia dedičského podielu pozostaleho manžela.
- 32 Na úvod treba uviesť, že podľa ustálenej judikatúry Súdného dvora z požiadaviek jednotného uplatňovania práva Únie, ako aj zo zásady rovnosti vyplýva, že znenie ustanovenia práva Únie, ktoré neobsahuje nijaký výslovný odkaz na právo členských štátov s cieľom určiť jeho zmysel a rozsah pôsobnosti, si v zásade vyžaduje autonómny a jednotný výklad v celej Únii (rozsudok z 18. októbra 2016, Nikiforidis, C-135/15, EU:C:2016:774, bod 28 a citovaná judikatúra), ktorý musí zohľadňovať nielen znenie tohto ustanovenia, ale aj jeho kontext a cieľ sledovaný príslušnou právnou úpravou (pozri najmä rozsudok z 18. mája 2017, Hummel Holding, C-617/15, EU:C:2017:390, bod 22 a citovanú judikatúru).
- 33 Podľa svojho znenia článok 1 ods. 1 nariadenia č. 650/2012 stanovuje, že toto nariadenie sa vzťahuje na dedenie majetku zosnulých osôb. Článok 1 ods. 2 tohto nariadenia taxatívnym spôsobom vymenováva oblasti vylúčené z rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia, medzi ktorými sú v písmene d) tohto ustanovenia uvedené „otázky týkajúce sa majetkových práv vyplývajúcich z manželského zväzku“. Článok 3 ods. 1 písm. a) uvedeného nariadenia spresňuje, že tieto dedenia zahŕňajú „všetky dôvody prechodu majetku, práv a povinností z dôvodu smrti nezávisle od toho, či ide o prechod na základe právneho úkonu nakladania s majetkom pre prípad smrti, alebo zo zákona“.

- 34 Zároveň z odôvodnenia 9 nariadenia č. 650/2012 vyplýva, že do rozsahu pôsobnosti tohto nariadenia by mali patriť všetky občianskoprávne aspekty dedenia z dôvodu smrti.
- 35 V súvislosti s cieľmi sledovanými nariadením č. 650/2012 treba uviesť, že podľa jeho odôvodnenia 7 má toto nariadenie uľahčiť riadne fungovanie vnútorného trhu odstránením prekážok voľného pohybu osôb, ktoré chcú uplatňovať svoje práva v kontexte dedenia, ktoré má cezhraničné dôsledky. Predovšetkým v európskom priestore spravodlivosti musia byť efektívne zaručené práva dedičov a odkazovníkov, ďalších osôb s blízkym vzťahom k zosnulému, ako aj veriteľov poručiteľa.
- 36 Na tento účel nariadenie č. 650/2012 stanovuje zavedenie európskeho osvedčenia o dedičstve, ktoré má umožniť každému dedičovi, odkazovníkovi alebo osobe, ktorá má právo uvedené v tomto osvedčení, aby v inom členskom štáte preukázal svoje postavenie a svoje dedičské práva (pozri v tomto zmysle rozsudok z 12. októbra 2017, Kubicka, C-218/16, EU:C:2017:755, bod 59).
- 37 Pokiaľ ide o kontext sporného ustanovenia, z odôvodnení 11 a 12 nariadenia č. 650/2012 vyplýva, že toto nariadenie by sa nemalo uplatňovať na iné oblasti občianskeho práva ako dedičstvo a najmä na otázky týkajúce sa majetkových režimov manželov vrátane individuálne dohodnutých majetkových režimov manželov, ako ich poznajú niektoré právne systémy, a to v rozsahu, v akom sa tieto režimy nezaoberajú dedičskými vecami.
- 38 Vo veci samej z rozhodnutia vnútroštátneho súdu vyplýva, že v súlade s § 1371 ods. 1 BGB sa v prípade zániku majetkového režimu oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov (*Zugewinnngemeinschaft*) zvýši zákonný dedičský podiel pozostalého manžela cestou vyrovnania prírastkov o ďalšiu štvrtinu.
- 39 Nemecká vláda vo svojich pripomienkach v tejto súvislosti zdôraznila, že toto ustanovenie vnútroštátneho práva týkajúce sa vyporiadania majetkového spoločenstva manželov sa uplatní len v prípade zániku manželstva smrťou jedného z manželov. Jeho cieľom je paušálne rozdeliť majetok, ktorý bol nadobudnutý počas manželstva, a to kompenzáciou znevýhodnenia vyplývajúceho z ukončenia zákonného režimu oddeleného nadobúdania majetku s vyrovnaním prírastkov v dôsledku smrti jedného z manželov bez toho, aby bolo nutné presne zisťovať stav a hodnotu majetku na začiatku a na konci manželstva.
- 40 Ako uviedol generálny advokát v bodoch 78 a 93 svojich návrhov, podľa údajov, ktoré má k dispozícii Súdny dvor, sa § 1371 ods. 1 BGB netýka rozdelenia majetkových práv medzi manželmi, ale práv pozostalého manžela na majetok, ktorý už je zahrnutý do pozostalosti. Za týchto podmienok zrejme hlavným cieľom tohto ustanovenia nie je rozdelenie majetku alebo vyporiadanie majetkového režimu manželov, ale skôr vymedzenie veľkosti dedičského podielu, ktorý pripadá pozostalému manželovi, vo vzťahu k ostatným dedičom. Takéto ustanovenie sa teda týka hlavne dedenia po zosnulom manželovi a nie majetkového režimu manželov. V dôsledku toho sa také pravidlo vnútroštátneho práva, o aké ide vo veci samej, vzťahuje na otázky dedenia v zmysle nariadenia č. 650/2012.
- 41 Navyše tento výklad nie je v rozpore s rozsahom pôsobnosti nariadenia 2016/1103. Toto nariadenie, hoci bolo prijaté, v súlade s jeho odôvodnením 18, s cieľom zahrnúť všetky občianskoprávne aspekty súvisiace s majetkovými režimami manželov, týkajúce sa tak každodennej správy majetku manželov, ako aj vyporiadania režimu, a to najmä v dôsledku rozchodu manželov alebo smrti jedného z nich, totiž výslovne vylučuje z rozsahu pôsobnosti v súlade s článkom 1 ods. 2 písm. d) „dedenie po zosnulom manželovi“.
- 42 Napokon, ako uviedol aj generálny advokát predovšetkým v bode 102 svojich návrhov, ak sa podiel pripadajúci pozostalému manželovi na základe takého ustanovenia vnútroštátneho práva, akým je § 1371 ods. 1 BGB, zaradí do oblasti dedičského práva, v európskom osvedčení o dedičstve možno uviesť informácie o uvedenom podiele so všetkými účinkami opísanými v článku 69 nariadenia č. 650/2012. Podľa článku 69 ods. 1 tohto nariadenia európske osvedčenie o dedičstve má účinky vo

všetkých členských štátoch bez potreby osobitného konania. Odsek 2 tohto článku stanovuje, že o osobe, ktorá je v osvedčení uvedená ako dedič, platí domnienka, že má postavenie a práva uvedené v tomto osvedčení, pričom tieto práva podliehajú výlučne podmienkam a/alebo obmedzeniam uvedeným v danom osvedčení (rozsudok z 12. októbra 2017, Kubicka, C-218/16, EU:C:2017:755, bod 60).

- 43 Treba teda konštatovať, že dosiahnutie cieľov európskeho osvedčenia o dedičstve by bolo v takej situácii, o akú ide vo veci samej, značne sťažené, pokiaľ by uvedené osvedčenie neobsahovalo úplnú informáciu o právach pozostalého manžela v súvislosti s pozostalosťou.
- 44 Vzhľadom na vyššie uvedené úvahy treba na prvú otázku odpovedať tak, že článok 1 ods. 1 nariadenia č. 650/2012 sa má vykladať v tom zmysle, že do pôsobnosti uvedeného nariadenia spadá také vnútroštátne ustanovenie, o aké ide vo veci samej, ktoré pre prípad smrti jedného z manželov stanovuje paušálne vyrovnanie majetkového prírastku formou zvýšenia dedičského podielu pozostalého manžela.

O druhej a tretej otázke

- 45 Vzhľadom na odpoveď danú na prvú otázku nie je potrebné odpovedať na druhú a tretiu otázku.

O trovách

- 46 Vzhľadom na to, že konanie pred Súdny dvorom má vo vzťahu k účastníkom konania vo veci samej incidenčný charakter a bolo začaté v súvislosti s prekážkou postupu v konaní pred vnútroštátnym súdom, o trovách konania rozhodne tento vnútroštátny súd. Iné trovy konania, ktoré vznikli v súvislosti s predložením pripomienok Súdnemu dvoru a nie sú trovami uvedených účastníkov konania, nemôžu byť nahradené.

Z týchto dôvodov Súdny dvor (druhá komora) rozhodol takto:

Článok 1 ods. 1 nariadenia Európskeho parlamentu a Rady (EÚ) č. 650/2012 zo 4. júla 2012 o právomoci, rozhodnom práve, uznávaní a výkone rozhodnutí a prijatí a výkone verejných listín v dedičských veciach a o zavedení európskeho osvedčenia o dedičstve sa má vykladať v tom zmysle, že do pôsobnosti uvedeného nariadenia spadá také vnútroštátne ustanovenie, o aké ide vo veci samej, ktoré pre prípad smrti jedného z manželov stanovuje paušálne vyrovnanie majetkového prírastku formou zvýšenia dedičského podielu pozostalého manžela.

Podpisy